

AJUNTAMENT
DE
SÓLLER
(ILLES BALEARS)
ARXIU MUNICIPAL

BIOGRAFIA DE
MOSSÈN JOSEP RULLAN I MIR
1829 – 1912
Sacerdot, historiador i naturalista

Fill de Salvador Rullan Pastor, d'ofici teixidor, i d'Antònia Mir Arbona, de can Busquera. Va néixer a Sóller el 15 de juny de 1829, al carrer de Sant Pere. En la seva infantesa va aprendre l'ofici de teixidor del seu pare, malgrat això es va matricular a l'escola nocturna de la localitat estudiant llatí i humanitats. El 1845 va entrar al seminari, on va estudiar Filosofia, Dogmàtica i Teologia Moral. Va rebre la tonsura el 1851, les ordres menors el 19 de desembre de 1852 i fou ordenat prevere el 23 de desembre de 1855. A més es va treure el títol elemental de primer ensenyament elemental, el que li donava accés a poder exercir la docència primària.

Entre el gener de 1856 i octubre de 1858 fou vicari supernumerari d'Esporles, posteriorment fou nomenat vicari de l'Esgleieta fins el 1840 quan va passar a ocupar el càrrec d'Auxiliar del vicari d'Establiments, passant posteriorment a ocupar la vicaria fins a la seva jubilació el 1877, a causa dels seus problemes auditius.

Amb el seu germà Salvador, entre, va muntaren una fàbrica de sabó fluix (1864-1866).

Una vegada retornat a Sóller, on era conegut pel malnom de "*Es Capellà Busquera*", fou nomenat custodi del cementiri de Sóller. Ocupant aquest càrrec, va restaurar la capella i va aconseguir ornaments per decorar-la. Va ser destituït el 1892, a proposició del regidor Joan Colom Muntaner, pel Ple municipal. El motiu d'aquesta destitució, foren les crítiques que va fer Rullan contra l'Ajuntament, perquè a l'escola

nocturna que recentment s'havia creat, dirigida pel mestre Saltor, no s'ensenyava moral ni doctrina, qualificant-la "d'escola atea". El 1902, fou rehabilitat del càrrec pel batle Joan Puig Rullan.

Va participar activament amb la Congregació Mariana local, de la qual va ocupar diversos càrrecs directius i en fou nomenat congregant honorari.

Josep Rullan i Mir, pertanyia al sector de l'Església crític amb les iniciatives laiques, però també autocrítics amb l'actuació de la pròpia Església. Aquest sector, de tipus regionalista, va tenir el suport del bisbe Pere Joan Campins i estava format entre d'altres pel mateix bisbe Campins, Antoni Mª Alcover, Costa i Llobera, Rotger, etc., i era proper a intel·lectuals com Josep Mª Quadrado, Miquel dels Sants Oliver, Joan Alcover i J. L. Estelrich. En aquest aspecte, Rullan fou un regeneracionista, preocupat per la moralitat social fonamentada en la culturització, però conscient que aquesta tesi topava amb la mentalitat col·lectiva d'una societat que es deixa endur per la pròpia inèrcia; també per la manca de voluntat del caciquisme local, la manca d'efectivitat de les juntes local d'ensenyament, i, a més, pel mateix clergat. Per aquest motiu es va implicar en la creació d'entitats i campanyes a favor del progrés de la societat, sempre sota els preceptes del catolicisme.

Seguint aquesta línia, va donar suport a la fundació d'un setmanari local (*Sóller*, 1885), des del qual, el setembre de 1888 va promoure una campanya per impulsar alguns projectes de millora per la població, com l'establiment de la línia telegràfica amb Barcelona, l'augment d'escoles d'ensenyament, la creació d'un sindicat agrícola, etc. Aquesta operació va tenir bona acollida i la majoria dels projectes es feren realitat.

Va participar en la vinguda del primer vaixell de vapor, que enllaçava la localitat amb Barcelona i Marsella (*Niny*, 1887), i en la constitució d'una empresa naviliera pròpia (*Compañía de Navegación de Sóller*, 1891). També va col·laborar en la creació del Banc de Sóller (1890) i posteriorment, el 1892, fou un dels fundadors i el primer president de l'empresa *El Gas S.A.*

A part de la seva vocació religiosa, fou un home polifacètic que va tractar moltes de les branques del saber, com l'educació, la història, l'agricultura, la cultura popular o la meteorologia.

Com a docent va obrir dues escoles privades, una a Esporles i l'altra a s'Esgleieteta. De dia feia classes als nins i els vespres als adults. Quan va passar a Establiments, va ocupar el càrrec de mestre a l'escola pública de dita localitat entre 1860 i 1877. Això va ser possible gràcies a una ordre especial de la Direcció General d'Instrucció Pública, que el dispensava de realitzar els dos cursos que li faltaven de la carrera a l'Escola Normal.

A part de la seva tasca docent, també va destacar com a pedagog, essent partidari del mètode *Pestalozzi*, introduït a Mallorca pel bisbe solleric Bernat Nadal. A l'escola d'Establiments, va introduir un mètode d'ensenyança basat en l'experiència intuïtiva i racional, practicant excursions amb els alumnes on es donaven lliçons d'història natural, geografia, geologia i agricultura. En el jardí de l'escola va fer muntar un observatori meteorològic pels alumnes. Fou cofundador de la revista escolar *El Magisterio Balear* (1873) en la qual va publicar un bon nombre d'articles. Per la seva tasca com a docent, el seu retrat fou penjat a la sala de mestres distingits del Centre de Magisteri, la societat dels mestres balears.

Es va interessar també per la meteorologia, muntant un observatori a la seva casa del carrer de Sant Pere. En aquest recollia dades pluviomètriques i de temperatures que solia publicar al setmanari *Sóller*. Aquesta tasca li va permetre intuir que les plogudes de l'octubre de 1885 eren excepcionals i perilloses. Fou, juntament amb Joan Marquès Arbona, el principal encarregat d'organitzar el socors i l'ajuda a les famílies afectades de l'Horta per les grues inundacions que afectaren la vall aquell any.

Com historiador destaca la seva obra *Historia de Sóller en sus relaciones con la general de Mallorca* (1875-1876), la primera historia local publicada a Mallorca. També l'apèndix d'aquesta obra *Inundación de Sóller y Fornalutx* (1887). Fou considerat un dels millors historiadors de la seva època, juntament amb Josep Mª Quadrado i Miquel dels Sants Oliver. Això li va valer ser nomenat soci honorari de la Societat Arqueològica Lul·liana i de la Societat Econòmica Mallorquina d'Amics del País.

També es va endinsar dins el món de la cultura popular, recollint a l'obra *Literatura Popular Mallorquina* (1900), les composicions dels glosadors sollerics Andreu Coll

Bernat- *Tambó*-, Pau Noguera Ripoll –*Cero*- i Sebastià Marquès Ortigas –*de sa Portella*-.

Com a naturalista i botànic, es va centrar en l'estudi dels cultius locals (bàsicament els cítrics, garrovers i oliveres), les malalties que els afectaven i el seu tractament. També va recollir una notable col·lecció de fòssils i restes prehistòriques i va confeccionar un destacable herbari, arribant a muntar un petit museu a casa seva. Els seus estudis en prehistòria els va fer servir per combatre i discutir les teories evolutives de Darwin, Buchner, Vogy, Huxley, etc. En el camp de la geologia, va centrar les seves investigacions en la recerca d'aigües subterrànies, per poder obrir noves fonts. Sobre tots aquests temes va publicar diverses obres: *Noticias sobre la agricultura de Sóller* (1871), *Memoria sobre el algarrobo y su cultivo en Mallorca* (1882), *Memoria sobre los cultivos arbóreos y herbáceos* (1888), *El cultivo del naranjo en las Baleares* (1896), *Cultivo práctico del algarrobo* (1897), *Ensayos de agricultura y prehistoria* (1900) i *Cultivo práctico del olivo* (1904).

Va ser un dels fundadors del Sindicat Agrícola Sollerenc (1899). Aquest sindicat era aconfessional, si bé es notava la influència de l'Església, i estava purament dedicat i enfocat directament a activitats agrícoles, comercials i industrials.

El 1898 va publicar la primera guia turística de Sóller, la *Guia de Sóller*.

L'any següent, el 1899, va donar suport a la creació d'una associació recreativa i esportiva, el *Círculo Sollerense*, essent nomenat Soci d'Honor d'aquesta entitat.

Va col·laborar en diverses publicacions periòdiques com *El Genio de la Libertad*, *El Mallorquín*, *El Ancora*, *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, *L'Ignorancia*, *El Magisterio Balear*, *Revista Balear*, *Almanaque Balear*, *El Agricultor Balear*, *El Porvenir Balear*, *Sóller* i *La Última Hora*. Per escriure molts dels seus articles va utilitzar els pseudònims de Mestre Pep, El sen Pinoy i l'Honor Joseph de Calandria.

Fou nomenat Fill Il·lustre de Sóller, en sessió plenària el 26 de març de 1904. El seu retrat es va encarregar al pintor sollerenc Cristòfol Pizà –*Salero*-, el qual va regalar el quadre.

Va morir el 25 de setembre de 1912, a l'edat de 83 anys. Després de la seva mort la Congregació Mariana i el Centre Obrer Nostra Senyora de la Victòria varen organitzar una vetllada necrològica en el seu honor, en la qual varen participar entre d'altres mossèn Miquel Costa i Llobera, mossèn Antoni Mª Alcover, mossèn Llorenç

Riber i els poetes Guillem Colom i Joan Alcover. Els treballs literaris que es llegiren en aquest acte foren publicades en un llibret per la Impremta *La Sinceridad*, amb el títol de *A la memoria del Hijo Ilustre de Sóller D. José Rullan Pro*.

Després de la seva mort es va editar l'obra pòstuma *Historia del establecimiento de las Escolapias en Sóller y de su progreso* (1923).

A part de les obres publicades va deixar enllestides diverses obres que no es varen poder publicar en vida per manca de fons. Aquestes obres inèdites són: *Notas para la historia de El Gas* (1893), *Literatura Popular Mallorquina. Tom IV* (1901) i tres manuscrits sobre filosofia, moral i política. També va deixar manuscrit un estudi sobre folklore d'Eivissa i un tercer tom de la Història de Sóller, no acabat, sobre els personatges il·lustres de la localitat.

Antoni Quetglas Cifre

Historiador i Arxiver Municipal